

Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΡΑΒΝΑ (σημερινά Πετροπκέρασα) ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ ΤΟΥ 1821

Ο ΧΑΛΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΡΑΒΝΩΝ (28-7-2021)

Η πατρίδα μας η Ελλάδα γιορτάζει εφέτος τα 200 χρόνια από την έναρξη της Μεγάλης Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Σύμπας ο Ελληνισμός, τιμά την μνήμη των πρόγονων του, που αγωνίσθηκαν και θυσιάστηκαν για την αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού, που καταδυνάστευε ειδικά τη Μακεδονία και τη Χαλκιδική όχι 400 αλλά 500 χρόνια (σικ)

Το 1821 είναι έτος ορόσημο, σταθμός, στην ιστορική πορεία του Έθνους γιατί τότε ξεκίνησε ένας αγώνας άνισος και αβέβαιος, με φοβερές συγκρούσεις, φονικές μάχες, σκληρές ναυμαχίες, πυρπολήσεις, λεηλασίες καταστροφές, φλόγες, εξανδραποδισμούς, ολοκαυτώματα, εκατόμβες νεκρών, και μύριες όσες θυσίες, ώσπου ήρθε ύστερα από δέκα χρόνια η πολυπόθητη ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και γεννήθηκε το νεοελληνικό κράτος. Αλλά και αυτό μικρό. Περιελάμβανε μόνο το κομμάτι από το Βόλο μέχρι την Άρτα και κάτω. Η υπόλοιπη Ελλάδα με τη Μακεδονία και τη Χαλκιδική συνέχισε να ζει στη σκλαβιά για άλλα 100 χρόνια ως το 1912 που ήρθε και σε μας η λευτεριά

Ο μέγας εκείνος αγώνας δυστυχώς εστιάζεται και δίνεται βαρύνουσα σημασία, όσον αφορά τα πολεμικά γεγονότα του πρώτου έτους της Επανάστασης, σε εκείνα που έλαβαν χώρα στη νότια Ελλάδα (Καλαμάτα, Άγια Λαύρα, Βαλτέτσι, Δολιανά, Τριπολιτσά, Διάκος, Ανδρούτσος, Μπότσαρης κλπ.). Ενώ αγνοείται ή τουλάχιστον είναι ολίγον γνωστή η ταυτόχρονη με τη λοιπή Ελλάδα, **Επανάσταση της Χαλκιδικής την άνοιξη του 1821**, η οποία **ΔΕΝ** διδάσκεται στα Σχολεία μας, ούτε αναφέρεται στους πανηγυρικούς λόγους των εορτασμών.

Γνωρίζουμε επίσης τους τόπους των μαχών και τα ονόματα των πρωταγωνιστών στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα: π.χ. Καλαμάτα Μαυρομιχαλίοι, Βαλτέτσι, Τρίπολη Κολοκοτρώνης, Αλαμάνια Διάκος, Χάνι της Γραβιάς Ανδρούτσος. Και μάλιστα τους βλέπουμε κάθε φορά στους εορτασμούς των επετείου της 25^{ης} Μαρτίου, αναρτημένους στις σχολικές αίθουσες και οι πανηγυρικοί λόγοι γύρω από αυτούς στρέφονται.

Και εύλογα ξεπηδάει το ερώτημα: Την εποχή που αυτοί μάχονταν και έχυναν το αίμα τους, οι Έλληνες της Βόρειας Ελλάδας έμειναν αδιάφοροι; Πού ήταν; Δεν πήραν και αυτοί μέρος στον αγώνα. Μόνον η νότια Ελλάδα ξεσηκώθηκε;

Απαντούμε: Μαζί με τους νότιους Έλληνες και μάλιστα ταυτόχρονα επαναστάτησε και ξεσηκώθηκε ΠΡΩΤΗ από όλη τη Βόρεια Ελλάδα η Χαλκιδική μας και μάλιστα σύσσωμη.

(Εδώ διευκρίνιση άλλο η Χαλκιδική, άλλο ο νομός Χαλκιδικής)

Συγκεκριμένα: Η Χαλκιδική **ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣΕ** στη Βόρεια Ελλάδα το Μάιο του 1821 και **ΠΡΩΤΗ ΕΔΩΣΕ ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΣΚΛΗΡΕΣ ΦΟΝΙΚΕΣ ΜΑΧΕΣ**. Γι' αυτό δέχτηκε την οργή και τη λυσσασμένη επίθεση από μεγάλες οθωμανικές στρατιές . Ακολούθησαν φοβερές συγκρούσεις, με εκατόμβες νεκρών, με σφαγές και αιχμαλωσίες αμάχων, με εξανδραποδισμούς, με βιασμούς, με δηώσεις και πυρπολήσεις όλων σχεδόν των χωριών της Χαλκιδικής, με και με αποκορύφωση του δράματος, το **ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ** το Νοέμβριο του 1821, που αποτελεί το **ΠΡΩΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821**, η περιγραφή του οποίου είναι οδυνηρή, φρικτή και ξεπερνά κάθε φαντασία.

ΧΑΛΑΣΜΟ το λένε μέχρι σήμερα όλοι εδώ στον τόπο μας.

Και αναφέρουμε τα γεγονότα αυτά, όχι γιατί επιδιώκουμε ιδιαίτερες διακρίσεις για την ιδιαίτερη μας πατρίδα αλλά για λόγους ιστορικής αλήθειας και δικαιοσύνης. Εθνικό χρέος επιβάλλει ο μέγας εκείνος αγώνας να εμφανίζεται ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ, όπως πράγματι υπήρξε.

Μέσα στο ξεσηκωμό της Χαλκιδικής, εντάσσεται και η επανάσταση του χωριού μας και ο Χαλασμός του για τον οποίο τα κρύα χειμωνιάτικα βράδια μας διηγούνται οι γιαγιάδες , όταν οι φλόγες στο πατρογονικό τζάκι φλόγιζαν την παιδική μας φαντασία.

Πριν όμως προχωρήσουμε, θεωρώ σκόπιμο να δώσουμε, με κάθε δυνατή συντομία, το ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ της εποχής εκείνης για να γίνει κατανοητή και να αξιολογηθεί καλύτερα η προσφορά της Χαλκιδικής και των Πετροκεράσων (Ραβνών τότε) στον μεγάλο αγώνα:

23 Μαρτίου 1821: Ο Κολοκοτρώνης μπαίνει στην Καλαμάτα.

23 Μαρτίου 1821 ο Εμμανουήλ Παπάς αποβιβάζεται στη Μονή του Εσφιγμένου του Αγίου Όρους φέρνοντας μαζί του ένα κατάφορτο πλοίο με όπλα και πυρομαχικά για την έναρξη του Αγώνα αφού είχε ορισθεί από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη ως Αρχηγός και προστάτης της Μακεδονίας. Υποδοχή. Σύναξη ηγουμένων των 20

Μονών, επαφή με τους ιεράρχες (Ιγνατίους), τους φιλικούς της Χαλκιδικής, Μαντεμοχώρια, Χάσικα χωριά:

(Δυο λόγια για τον Εμμ. Παππά)

Και να τα γεγονότα τηλεγραφικά:

17 Μαΐου 1821. Ο Πολύγυρος επαναστατεί εξουδετερώνει την τοπική τουρκική φρουρά, και εξορμά για την πρώτη μάχη. Συναντά τους Τούρκους (στον Καβρόλακκα) που έρχονται από Θεσσαλονίκη να πνίξουν την επανάσταση, στον Καβρόλακκα. Γίνεται η πρώτη μάχη και οι εχθροί, πολλαπλασίως υπέρτεροι, κατανικώνται. Το αίμα που χύθηκε τη μέρα αυτή ήταν το λάδι που φούντωσε την πυρκαγιά, που γρήγορα ξαπλώνεται παντού. Σε λίγο, ολόκληρη η Χαλκιδική φλέγεται. Φάνηκε πως είχε καλά προετοιμαστεί και από τη φιλική Εταιρεία και από τον Εμμ. Παπά.

Ταυτόχρονα ο **Εμμανουήλ Παπάς κηρύσσει επίσημα την επανάσταση στο Άγιον Όρος** και οργανώνει την επίθεση. Χωρίζει το στρατό του σε δυο τμήματα που εξορμούν να καταλάβουν τη Θεσσαλονίκη. Το τμήμα του Παππά που προχωρούσε προς Θεσσαλονίκη μέσω των στενών της Ρεντίνας συγκρούστηκε με τους τούρκους διαλύθηκε ενώ το τμήμα του καπετάν **Χάψα** μετά από μια νικηφόρα πορεία μέσω Χολομώντα-Γαλάτιστας και Βασιλικών, έφθασε μέχρι το Σέδες (Θέρμη σήμερα) για να υποχωρήσει και να συγκρουσθεί τελικά με τον οθωμανικό στρατό έξω από τα Βασιλικά.

10-13 Ιουνίου 1821. Η ΜΕΓΑΛΗ ΦΟΝΙΚΗ ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ.

Ακριβώς εκεί έξω από τα Βασιλικά και κάτω από το μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας ο καπετάν Χάψας και τα παλικάρια συγκρούονται με τους Τούρκους. Ο μικρός άτακτος στρατός του Χάψα πολεμά ενάντια σε εκατοντάπλάσιους εχθρούς και πέφτουν όλοι με τελευταίο τον καπετάνιο, στο πεδίο της τιμής, γράφοντας ιστορία απaráμιλλου ηρωισμού και θυσίας, σε μια μάχη στη οποία όλοι τους (μετρήθηκαν 63 Συκιώτες) πολέμησαν, αυτοθελήτως, *όχι τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι!*

Εκεί, στον τόπο της θυσίας η πατρής Χαλκιδική δια του Παγχαλκιδικού Συλλόγου της έστησε το περικαλλές μνημείο των πεσόντων Χαλκιδικιωτών με τον ανδριάντα του καπετάνιου, και δίπλα τοποθετήθηκαν τα οστά των πεσόντων τα οποία είχαν φυλάγονταν θαμμένα μέχρι το 1996, στο υπερκείμενο Μοναστήρι της Αγ. Αναστασίας.

Καίγονται τα Βασιλικά, σφάζονται ο ηγούμενος και οι μοναχοί της Αγ. Αναστασίας, πυρπολείται η Γαλάτιστα, ο Βάβδος, ο Πολύγυρος και η καταστροφική μανία των πασάδων, ερήμωσε ολόκληρη τη Χαλκιδική. Κάηκαν και ισοπεδώθηκαν τα πάντα. Φωτιά, μαχαίρι και στάχτη παντού. Ο τόπος ερήμωσε. Ούτε φωνή κόκορα ακουγόταν. Όσοι σώθηκαν έτρεξαν να βρουν σωτηρία στο Άγ. Όρος και στην Κασσάνδρα

14 Νοεμβρίου 1821 ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΝΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ.

Όμως δεν είχαν χαθεί όλα. Είχε μείνει ένα κάστρο άπαρτο. Ένας όμορφος και προικισμένος από το Θεό τόπος και ένας πανώριος λαός ήταν ακόμα όρθιος και πολεμούσε. Ήταν η Κασσάνδρα, που έγινε εκείνο το καλοκαίρι του 1821 καταφυγή των κατατρεγμένων Χαλκιδικιωτών, που έτρεξαν εκεί για να σωθούν. Εκεί έμελλε να παιχθεί η Τρίτη και τελευταία τραγική πράξη του δράματος. Εκεί στο Ισθμό, με την αρχηγία του **Εμμανουήλ Παππά**, αντιστάθηκαν για ένα ολόκληρο δίμηνο οι Χαλκιδικιώτες με πρώτους τους Κασσανδρινούς ενάντια πολυαρίθμων Τούρκων, που πίεζαν στον ισθμό για να μπουν στην Κασσάνδρα. Εκεί ύστερα από λυσσώδη αγώνα γράφτηκε η τελευταία πράξη της επανάστασης της Χαλκιδικής της γεμάτης αίματα και θυσίες. Η μάχη κρίθηκε. Οι βάρβαροι πέρασαν και ακολούθησε, **ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821, Ο ΧΑΛΑΣΜΟΣ**, για να ακούγονται μέχρι σήμερα πίσω από τα σκοτεινά παρασκήνια της ιστορίας οι αλαλαγμοί των Αγαρηνών, μαζί με τις οιμωγές των λαβωμένων, τις θρηνητικές φωνές των γυναικών, τις τσιρίδες των βρεφών, που τα κεφάλια τους συντρίβονταν στα καλντερίμια με μανία, μαζί με τα ανείπωτα όργια, τους εμπρησμούς, τους βιασμούς, τις δηώσεις και τα επαχθή εγκλήματα που ακολούθησαν, ως εκδίκηση γιατί οι σκλάβοι άδραξαν τα όπλα και πολέμησαν για το αυτονόητο, για τη λευτεριά τους.

Τον Χαλασμό της Κασσάνδρας, τον περιέγραψαν όσοι σώθηκαν, τον ιστόρησαν οι φωτισμένοι και τον έκανε τραγούδι η λαϊκή μούσα. Σήμερα περιμένει να τον δικαιώσει και η ιστοριογραφία.

Σφαγές αθώνων.

Αλλά το δράμα της Χαλκιδικής δεν είχε μόνο ένοπλες συγκρούσεις. Έχει και μαζικές σφαγές αθώνων, άοπλων, Χαλκιδικιωτών που διέπραξε η μανία των Οθωμανών.

-Στη λίμνη Βόλβη έπνιξαν οι τούρκοι εκατοντάδες αθώους από την Απολλωνία ως αντίποινα.

-Από μαχαίρι πέρασαν και άλλους 400 Ιερισσιώτες στο Μαύρου νιου το αλώνι, αφού πρώτα τους ανάγκασαν να περάσουν κάτω από αψίδα με σπαθιά.

Η απαξίωση των γεγονότων

Δυστυχώς, η Επανάσταση της Χαλκιδικής, σαν πρώτη επαναστατική εστία σε ολόκληρη το Βόρεια Ελλάδα, δεν αναφέρεται στα σχολικά βιβλία

Είναι δηλαδή σχεδόν άγνωστη η εξέγερση του Πολυγύρου και του Αγ. Όρους.

Άγνωστη η μεγάλη συμβολή του Εμμ. Παππά του πλούσιου τραπεζίτη των Σερρών που θυσίασε πλούτη και οικογένεια (οκτώ γιούς) στην υπόθεση του αγώνα.

Άγνωστη παραμένει η μάχη των Βασιλικών με τη μεγάλη θυσία του Χάψα και των συντρόφων του. Άγνωστος ο Χαλασμός της Κασσάνδρας με τον Εμμανουήλ Παππά, άγνωστη η σφαγή των Ιερισσιωτών, άγνωστος ο πνιγμός των κατοίκων της Απολλωνίας. Δυστυχώς τα σχολικά βιβλία δεν τα αναφέρουν. Ούτε διδάσκονται τα γεγονότα του πρώτου εξαμήνου της Επανάστασης της Χαλκιδικής, ούτε σχετικά ποιήματα απαγγέλουν τα παιδιά στην εθνική γιορτή της 25ης Μαρτίου και ούτε οι εικόνες του καπετάν Χάψα και του Εμμανουήλ Παππά κρέμονται στις αίθουσες τελετών, με δυο κλωναράκια δάφνης, που άλλωστε τους ανήκουν, δίπλα στις εικόνες των Μωραϊτών και Ρουμελιωτών ηρώων, κατά τους εορτασμούς των επετείων της εθνικής μας παλιγγενεσίας.

Γ ι α τ ί ;

Κι εδώ εύλογα ξεπηδά το παράπονο της Χαλκιδικής με ένα «γιατί;». Γιατί αυτή η άδικη μεταχείριση; Δεν ήταν η θυσία του Χάψα εφάμιλλη του Διάκου και του Παπαφλέσσα; Δεν έπεσαν όλοι τους πολεμώντας παλικαρίσια κι έδωσαν το αίμα τους για την ίδια Πατρίδα; Γιατί λοιπόν δυο μέτρα και δυο σταθμά; Και κάτι άλλο: Αναφέρεται στα σχολικά βιβλία ότι οι κυριότερες μάχες το πρώτο εξάμηνο της Επανάστασης του 1821 δόθηκαν στο Βαλτέτσι, στα Δολιανά, στην Αλαμάνα, στη Γραβιά. Καμιά αναφορά όμως στη μάχη της Ρεντίνας στη μάχη των Βασιλικών, στο Χαλασμό της Κασσάνδρας. Γιατί; Γιατί δεν αφιερώνονται λίγες γραμμές για τη Χαλκιδική, που ΠΡΩΤΗ επαναστάτησε στη Βόρεια Ελλάδα, αγωνίστηκε με απaráμιλλο ηρωισμό κι έγινε στάχτη όπως προαναφέραμε. Τη ρήμαξαν τη Χαλκιδική. Την έκαναν στάχτη. Μετά το ΧΑΛΑΣΜΟ της Κασσάνδρας ο τούρκος στρατηγός ανέφερε κομπάζοντας στον προϊστάμενό του για την καταστροφή που προξένησε στα «βδελυρά ερπετά» της Χαλκιδικής: « ...Τους απίστους τούτους εξόντωσα και απήλειψα από προσώπου γης 42 πόλεις και χωρία αυτών, τας γυναίκας και τα τέκνα των εξηνδραπόδησα, τα υπάρχοντά των διένειμα μεταξύ των

πιστών νικητών, τας εστίας δε αυτών παρέδωσα εις το πυρ και την τέφραν ώστε ούτε φωνή αλέκτορος να ακούεται πλέον εις αυτάς ». Δυστυχώς όμως δεν βρέθηκε ένας Σολωμός να δει τη δόξα να περπατάει στην ολόμαυρη ράχη της Χαλκιδικής και να μελετάει τα λαμπρά παλικάρια της και τα φοβερά εκείνα γεγονότα με τις υπέρτατες θυσίες έμειναν και συνεχίζουν να παραμένουν σχεδόν άγνωστα.

«Οι Έλληνες του Βορρά γνωρίζουν την ιστορία του νότου, ενώ οι Έλληνες του νότου αγνοούν την ιστορία του Βορρά» δήλωνε το 1954 στον Πολύγυρο ο τότε υπουργός Στρατιωτικών αείμνηστος Παναγιώτης Κανελόπουλος για να προσθέσει ο ο πρύην Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος, που βρέθηκε στην Κασσάνδρα εκεί ως επίσημος καλεσμένος στις γιορτές της 195^{ης} επετείου του Χαλασμούτο 2016 με τους εξής λόγους:

«Χωρίς την Χαλκιδική με την Επανάστασή της και το Ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας δεν θα ήταν δυνατόν να έχει αυτήν την έκβαση ο αγώνας της εθνεγερσίας στο νότο. Γιατί δόθηκε καιρός, όπως είναι γνωστό, στους αγωνιστές της Στερεάς Ελλάδας και της Πελοποννήσου να οργανώσουν καλύτερα την εθνεγερσία και είχαμε το αποτέλεσμα το οποίο είχαμε».

Η Θυσία των Ραβνών

Ας δούμε τώρα σε όλον αυτό το σκηνικό τη θέση των Ραβνών

(Πετροκεράσων)

Ήταν τα χρόνια εκείνα που το χωριό μας μεγάλο. Από τα μεγαλύτερα της Χαλκιδικής, μαζί με την Κασσάνδρα, τον Άγ. Μάμα, την Παζαρούδα, τα Βασιλικά, τη Γαλάτισσα και τη Λιαρίγκοβη κατά κατά πως γράφει ο έγκριτος ιστορικός Απόστολος Βακαλόπουλος στη σελ. 506 του βιβλίου του Ιστορία της Μακεδονίας 1354-1833. Είχε πάνω από 500 οικογένειες και ήταν μέλος της ομόσπονδης Κοινότητας των Μαντεμοχωρίων, που την αποτελούσαν 12 κώμες κλπ. Μια απ' αυτές ήταν τα τότε Ραβνά, τα σημερινά Πετροκέρασα.

Τα Ραβνά ήταν και εμπορικό κέντρο, αφού λειτουργούσε σ' αυτά τακτικά εβδομαδιαίο παζάρι, στο οποίο έρχονταν τα γύρω χωριά για προμήθειες και συναλλαγές. Το χωριό ήταν γνωστό και από το ιερό έθιμο, που τελείται κάθε χρόνο ανελλιπώς, εδώ και 250 χρόνια περίπου, της μεταφοράς του Τιμίου Σταυρού από την Ι. Μονή Ξηροποτάμου του Αγ. Όρους και της φιλοξενίας του στο χωριό για 15 ολόκληρες μέρες, από την Κυριακή των Βαΐων μέχρι την Κυριακή του Θωμά.

Όταν λοιπόν σήμανε στη Χαλκιδική η καμπάνα της εξέγερσης, τα Ραβνά μπαίνουν και αυτά χωρίς δισταγμούς στο χορό της φωτιάς. Ξεσηκώνονται, σηκώνουν τη σημαία της επανάστασης και με τον καπετάν Ρήγα επί κεφαλής, από το γένος Λαμπούδη, αντιστέκονται στην επιδρομή των Οθωμανών που έρχονται από τη μεριά του Ζαγκλιβερίου. Δίνουν σκληρή μάχη και αμύνονται σθεναρά στα βόρεια υψώματα του χωριού, έχοντας απέναντι πολλαπλάσιους εχθρούς. Και όταν από το χωριό βλέπουν τα παλικάρια να πέφτουν στο πεδίο της τιμής και την αντίσταση να κάμπτεται, τη μάχη να κρίνεται και το τέλος να πλησιάζει, τρέχουν όλοι προς την Εκκλησία, που μόλις προ δεκαετίας είχε κτισθεί, για να σώσουν τα Άγια και τις Ιερές εικόνες. Τις συγκεντρώνουν και τις κρύβουν μέσα στα βάτα σε ένα χωράφι ενός συγχωριανού Κρομυδά, απέναντι από την Εκκλησία στην τοποθεσία Κρανίτσα. Στο μεταξύ η μάχη συνεχίζεται τα παλικάρια πέφτουν το ένα κατόπιν του άλλου και τελευταίος, όπως το θέλει η παράδοση, πέφτει μαχόμενος όρθιος ο καπετάν Ρήγας, στο πεδίο της τιμής σαν γνήσιος Έλληνας.

Έπεσαν όλοι εκεί στις Θερμοπύλες των Πετροκεράσων *όχι τοις κείνων ρήμασι πειθόμενοι* αλλά από έρωτα προς την πατρίδα και την ελευθερία. Και ονομάζεται η τοποθεσία εκείνη *στ' Ρήγα τ' Λακκούδα* μέχρι σήμερα. Εκεί γράφτηκε με αίμα πολύ η πιο ηρωική σελίδα της ιστορίας του χωριού.

Η συνέχεια είναι λίγο πολύ γνωστή. Οι Τούρκοι αλαλάζοντας μπαίνουν στο ανοχύρωτο πλέον χωριό. *Έρχονται οι Τούρκοι, έρχονται οι Τούρκοι* ακούγεται παντού και το ολοκαύτωμα αρχίζει.

Η σφαγή και η φωτιά ήδη έχει ξεκινήσει: Πανικός, κραυγές, βρισιές, τσιρίδες, οιμωγές, αλλοφροσύνη. Παντού αίμα, φωτιές, καπνοί. Γυναίκες με παιδιά στην αγκαλιά κυνηγημένες τρέχουν στις γειτονιές και τα σοκάκια για να σωθούν. Φεύγουν όλοι, φεύγουν προς την ανατολή για να γλιτώσουν τη σφαγή και την αιχμαλωσία. Οι ανήμποροι γέροντες συγκεντρώνονται και σφάζονται ομαδικά στο παρακείμενο ρέμα στα Φκαρίκια. Η Ναννούδα πέφτει στο πηγάδι για να αποφύγει την ατίμωση(1). Τα σπίτια λεηλατούνται και παραδίνονται στη μανία της φωτιάς. Εκατοντάδες οι αιχμάλωτοι (2).

Η συνταρακτική πληροφορία για το βαρύ φόρο αιχμαλωσίας που πλήρωσε το χωριό προέρχεται από αυτόπτη μάρτυρα της εποχής εκείνης. Πρόκειται για επιστολή του αμερικανού ιεραποστόλου Pliny Fisk με ημερομηνία 31 Ιουλίου 1821.

« Από 1^{ης} μέχρι 5^{ης} Ιουλίου (1821) 150 γυναικόπαιδα από τη Γαλάτιστα και 400 από τα Ραβνά επωλήθησαν ενταύθα (ενν. στη Θεσσαλονίκη) εις τον προσφέρονται το μεγαλύτερο ποσόν. Μερικαί γρᾶιαι επωλήθησαν με 40 έως 60 πιάστρα, άλλα γυναικόπαιδα προς 200-300 και έφερον και άλλα πεντακόσια (ενν. γυναικόπαιδα) που επωλήθησαν αργότερα».

Οι Τούρκοι σπεύδουν γρήγορα και προς την Εκκλησία. Ελπίζουν να βρουν εκεί μαζεμένους κι άλλους Γκιαούρηδες, να τους αποτελειώσουν. Όμως η πόρτα είναι κλειστή. Την σπάζουν και μπαίνουν μέσα στον περικαλλή Ι. Ναό που μόλις είχε συμπληρώσει δέκα χρόνια ζωής. Βλέπουν το τέμπλο χωρίς εικόνες, που τις είχαν κρύψει όταν ακόμα κρατούσε η μάχη του Ρήγα και αμέσως βάζουν φωτιά. Η Εκκλησία γίνεται πυροτέχνημα. Οι καπνοί φθάνουν ως τον ουρανό και τους βλέπουν από μακριά οι Ραβνιώτες που έντρομοι τρέχουν να σωθούν προς τα ενδότερα της Χαλκιδικής και το Άγιο Όρος. Οι Τούρκοι όμως δεν ησυχάζουν. Ψάχνουν για τις εικόνες και τελικά τις βρίσκουν εκεί που ήταν κρυμμένες. Αμέσως τραβούν τα σπαθιά τους και πρώτα χτυπούν με λύσσα και καταξοχίζουν το άχραντο πρόσωπο της Παναγίας μας και του μικρού Χριστού που κρατά στην αγκαλιά της. Στη συνέχεια τις μαζεύουν ένα σωρό και τις παραδίδουν στις φλόγες. Όλες γίνονται στάχτη. Σώζεται όμως μία εικόνα. Η εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας, της Παναγίας με τις μαχαιριές. Σώζεται ως ατράνταχο ντοκουμέντο για να διαλαλεί στους αιώνες τη φρίκη απ' την καταστροφή και τα θαύμα της διάσωσής της. Είναι η εικόνα που μέχρι σήμερα βρίσκεται στο τέμπλο του Ναού. Μια επιγραφή, γραμμένη το 1924 και καρφωμένη στο κάτω μέρος της, να πώς περιγράφει το ΧΑΛΑΣΜΟ και το θαύμα της διάσωσής της.

Κατά Μάιον του 1821, τον καιρόν της επαναστάσεως των Ελλήνων κατά των Τούρκων, επαναστάτησεν και η Χαλκιδική, η δε χώρα μας αριθμούσα υπέρ τας 500 οικογενείας κατεστράφη παντελώς ως και ο τότε μόλις προ δεκαετίας κτισθείς Ναός μας, παραδόσαντες τα πάντα εις παρανάλωμα του πυρός. Ολίγον προ της εισβολής των Τούρκων, οι ενταύθα χριστιανοί συναθροίσαντες τας Αγίας εικόνας του Ναού απέκρυσαν εις βατοειδές τι μέρος ολίγον μακράν αυτού, ακριβώς πέραν της Κρανίτησιν εις τον κήπον του Κρομμυδά. Αλ' ευρόντες αυτάς οι αλητήριοι αγαρηνοί,

όλως ασεβώς δια μαχαιρών κατεξέσχισαν και τω πυρί πάσας παρέδωκαν. Πλην, ω του θαύματος, ώσπερ η βάτος του Μωυσέως καιομένη ου κατεφλέγετο, ούτω και η παρούσα Αγία Εικών της Υπερευλογημένης Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας, πληγών και εγκαυμάτων πολλών τα ίχνη φέρουσα, απέστη και εκρύβη απ' αυτών περισωθείσα. Είτα πλέον των 5 μηνών μείνασα εκτεθειμένη εις τας θερμοτάτας του ηλίου του θέρους ακτίνας και εις την υγρότητα των βροχών και της νυκτός, εις ουδέν εβλάβη το άγιον πρόσωπόν Της, ως μέχρι του νυν φαίνεται. Ειρηνεύσαντος του τόπου ανεύρεν χριστιανός τις εις το ίδιον μέρος και την μετέφερεν εις το χωρίον Αδάμ. Πλην ποθούσα να επιστρέψει και αύθις εις την ιδίαν ημών Πατρίδα δια μετατοπίσεων και οράσεων εφανέρωσεν τον σκοπόν της και ούτω παρελήφθη και μετεφέρθη ευλαβώς υπό των πατέρων μας ενταύθα προς σκέπην και παρηγορίαν. Ταύτα παρεδόθημεν εξ αρχής και νυν έτι μας διηγούνται οι αρχαιότεροι των γερόντων. 1924.

Και συνεχίζω.

Εξήντα ένα χωριά και πενήντα οχτώ μετόχια στη Χαλκιδική κάηκαν, από τους Τούρκους, έγιναν στην κυριολεξία στάχτη και οι κάτοικοι τους διασκορπίστηκαν. Η Χαλκιδική ερήμωσε. Δεν είχε ούτε ανθρώπους ούτε ζώα. Με το τέλος του 1821, για να ξαναζωντανέψει ο τόπος και να ξαναστηθούν τα χωριά, ώστε ν' αρχίσουν οι ραγιαδες να πληρώνουν φόρους, δόθηκε αμνηστία.

Τότε γύρισαν στο χωριό και οι δικοί μας πρόγονοι. Ήταν χειμώνας του 1821 προς 1822. Γύρισαν όμως μόνο 15 οικογένειες. Οι άλλοι τι έγιναν; Γιατί δε γύρισαν; Οι νέοι άνδρες είχαν σκοτωθεί πολεμώντας στο πλευρό του Ρήγα. Οι γέροι εκτελέσθηκαν στο παρακείμενο ρέμα στα Φκαρίκια. Μέγα πλήθος συνελήφθησαν αιχμάλωτοι. Όπ[ως το είπαμε και πουλήθηκαν σαν ζώα στο σκλαβοπάζαρο της Θεσσαλονίκης. (σικ)

Και τέλος όσοι τα κατάφεραν έφυγαν για να σωθούν προς το Άγιον Όρος, την Κασσάνδρα και τα νησιά και έτσι διασκορπίστηκαν.

Την Εκκλησία μας τη βρήκαν καμένη. Τότε ακριβώς με τη βοήθεια της Ι. Μ. του Ξηροποτάμου επισκευάσθηκε το μικρό παρεκκλήσι των 40 Μαρτύρων, το οποίο εξυπηρέτησε τις ανάγκες του χωριού για 15 περίπου χρόνια, ως το 1835, που άρχισε η επισκευή της μεγάλης Εκκλησίας.. Τότε κατασκευάσθηκε και το τέμπλο, τότε παραγγέλθηκαν και οι μεγάλες εικόνες. Η προμήθεια τους έγινε τμηματικά μέσα στη δεκαετία του 1836-1846, πλην της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας της Οδηγήτριας, της Παναγίας με τις μαχαιριές. Είναι η μόνη προεπαναστατική εικόνα η οποία με τρόπο θαυματουργό, όπως μόλις πριν λίγο αναφέραμε, επέστρεψε στη θέση που είχε πριν ο Ι. Ναός καεί.

Με τα όσα ακούσατε δεν αισθάνομαι ότι προκαλώ την ειρηνική όσο και αναγκαστική συνύπαρξη των δύο γειτονικών λαών. Απλά την ιστορική μνήμη καταθέτω και αναφέρομαι σε γεγονότα, τα οποία εύχομαι να μην ξανασυμβούν.

Η επανάσταση στη Χαλκιδική κατεστάλη. Ο τόπος μας βυθίστηκε και πάλι στη σκλαβιά. Όμως ο αγώνας εκείνος της Χαλκιδικής και οι θυσίες δεν πήγαν χαμένες. Καθυστέρησαν για ένα ολόκληρο εξάμηνο μεγάλες εχθρικές δυνάμεις, αποτελούμενες από πολλές δεκάδες χιλιάδες πολεμιστές, που προορίζονταν να ενισχύσουν τους Τούρκους της νότιας Ελλάδας και κυρίως της Τριπολιτσάς που όλο και πιο ασφυκτικά πολιορκούσε ο Κολοκοτρώνης. Το αποτέλεσμα; Γνωστό. Φούντωσε η επανάσταση και στις 23 Σεπτεμβρίου έπεσε στα χέρια των Ελλήνων η Τρίπολη, γεγονός που χαιρετίσθηκε με ενθουσιασμό, αναπτέρωσε το ηθικό των επαναστατών και συγκίνησε ολόκληρη την Ευρώπη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αντί επιλόγου παραθέτω απόσπασμα από το κύριο άρθρο του τελευταίου τεύχους του Παγχαλκιδικού Λόγου, της ερίτιμης Κυρίας Μίνας Καϊάφα:

«Στης λευτεριάς μας τη γέννα η κραυγή της πρώτης οδύνης από τα σπλάγχνα της Χαλκιδικής βγήκε. Και δεν ήταν μήτε υπόκωφη μήτε πνιχτή. Ήταν καθάρια και δυνατή τόσο που ράγισε και τις τελευταίες σιωπές, αφύπνισε την υπόλοιπη Μακεδονία, που πήρε τη σκυτάλη τον επόμενο χρόνο (1822) και ύψωσε τα λάβαρα του ξεσηκωμού.

Οι Χαλκιδικιώτες ανδρείως έδωσαν τις μάχες εκείνο το εξάμηνο του 1821 «...υπέρ Πατρίδος....και γονέων.... και παιδών και ιερών.... και τάφων». Ανδρείως θυσιάστηκαν για όλα των Ελλήνων τα ιερά και έχουν ίσο μερτικό με τους υπόλοιπους γραικούς. Γι' αυτό και τους οφείλουμε τους ίδιους μακρόσυρτους θρήνους, την ίδια βαθιά υπόκλιση αλλά και την ίδια αειθαλή ευλαβή ευγνωμοσύνη που οφείλουμε στον Κολοκοτρώνη, στο Διάκο στον Παπαφλέσσα στον Κανάρη στον Ανδρούτσο στον Παπανικολή κλπ. Την ίδια, όχι περισσότερη, όχι λιγότερη. Και σεις αρμόδιοι που το αίμα που έχυσε η Χαλκιδική επιμένετε να λησμονάτε, να ξέρετε τούτο, ότι από την υπογραφή με την οποία χαραχτηκε η εγγραφή της Ελλάδος στον κατάλογο των ελεύθερων εθνών, την πρώτη κεραία η Χαλκιδική την τράβηξε μαζί με το Μοριά. Και η γραφίδα της πήρε για μελάνι την καπνιά της καμένης γης, την κάπνα που ξεφυσούσαν τα αποκαΐδια των δεκάδων πυρπολημένων χωριών της, προσφορά όλα στο βωμό της λευτερωμένης μας πατρίδας της Ελλάδας.